TAALRIJKE STAD ENSCHEDE: MET EN VAN ELKAAR LEREN OVER TAALBELEID

BAUKJE TOREN (HET STEDELIJK LYCEUM)

MARTINE GIJSEL (HOGESCHOOL SAXION/EXPERTISECENTRUM NEDERLANDS)

Samen geschoold: taal in elk vak! 2 oktober 2026

1

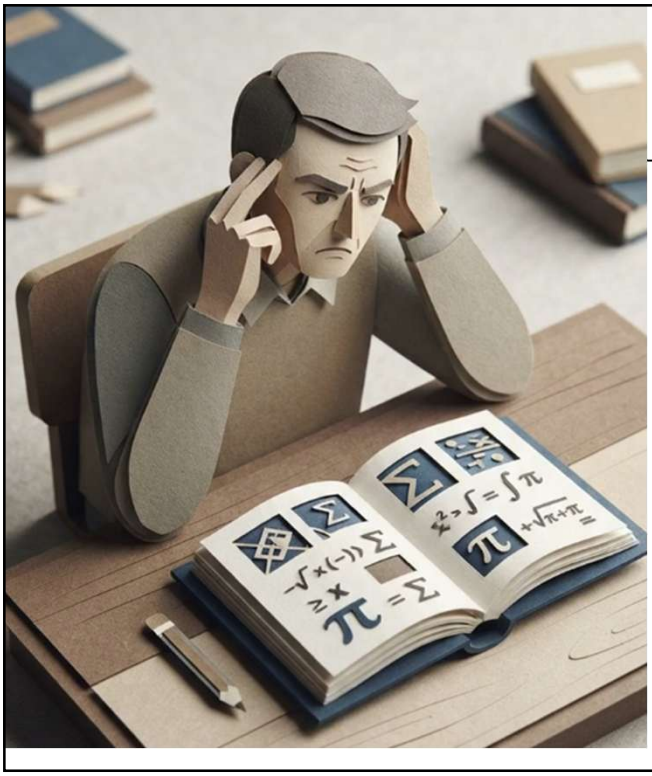

2

TAALRIJKE STAD ENSCHEDE….?

- Doel: taalvaardigheid van kinderen en jongeren versterken
- Middel: leernetwerken ko, po, vo
- Looptijd: 2025 – 2030
- Vergelijk: Stedelijke Taalaanpak Almere

3

PROGRAMMA

- Kenmerken van een goed taalbeleid (Martine)
- Taalbeleidsplan Het Stedelijk Lyceum (proces + inhoud) (Baukje)
- Bespreking taalbeleidsplan in groepjes
- Kleine ingrepen: onderdeel van grote ambities (Baukje)
- Bespreking interventies in groepjes
- Afsluiting

4

Kenmerken van krachtig taalbeleid in de school

Krachtige leer-omgeving

- Visie en gedeeld eigenaarschap
- Doorlopende leerlijnen
- Professionalisering en expertisedeling
- Kwaliteitszorg

Effectief taal-onderwijs

- Positief talige grondhouding
- Betekenisvol en functioneel taalonderwijs
- Aandacht voor vaktaal
- Context, interactie, taalsteun en bieden

5

6

WAAR MOETEN WE VOORAL OP LETTEN?

8 KENMERKEN VAN GEDEGEN TAALBELEID/TVO IN HET VO

1. Geïnformeerd en heldere visie op (de relatie tussen) taal en leren voor alle leerlingen
2. Taalrijke instructie (context, interactie, taalsteun) in alle vakken voor alle leerlingen
3. Met expliciete aandacht voor vaktaal
4. Houdt rekening met meertaligheid (bijvoorbeeld door thuistaal te betrekken)
5. Signalering en monitoring van taalontwikkeling gebeurt regelmatig
6. Hoge verwachtingen voor alle leerlingen
7. *Alle* docenten worden ondersteund in taalgericht vakonderwijs, de onderliggende redenen ervoor, en het gericht oefenen met de kernprincipes (context, interactie, taalsteun)
8. Faciliteert de lerende organisatie door regelmatig tijd en aandacht aan taalrijke instructie te schenken en tools te gebruiken die effectief en praktisch bruikbaar zijn

7

Kortom: goed taalbeleid is

BREED taalbeleid en BREED gedragen taalbeleid

8

UIT DE PRAKTIJK: HET STEDELIJK

9

BESPREKING IN GROEPJES

- Welke kenmerken van goed taalbeleid zien jullie terug ?
- Wat neem je hieruit mee voor je eigen school?
- Welke tips heb jij om je collega's mee te nemen?

10

Terugkoppeling

- Wat neem je mee voor je eigen school/praktijk?

11

GROTE AMBITIES, KLEINE INGREPEN

IMPLEMENTATIE TAALPUNT

STRATEGIE INHOUDELIJK FORMULEREN

- Kennis en taalverwerving zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden
- Redeneervaardigheden ontwikkelen
- Vraag analyseren – puntwoorden uitleggen – slotzin formuleren

12

VRAAGANALYSE

- **Vraag:** Leg uit dat bij een verlies in slagvolume de hartslagminuutvolume niet hoeft te dalen.

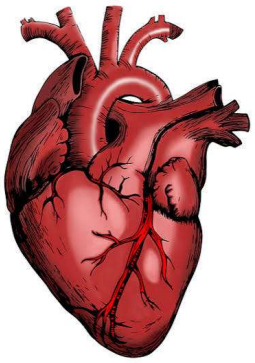

Vraaganalyse

- lees de vraag 'hardop' voor
- omcirkel de doe-woorden
- onderstreep de punt-woorden
- formuleer je antwoord:
  - leg de punt-woorden uit en koppel ze aan de doe-woorden
  - Hoofdletter, punt.

13

PUNT- EN DOE-WOORDEN

Puntwoorden

- belangrijke begrippen van het vak
- woordgroepen
  - 'verlies in slagvolume'

Doe-woorden

- geven actie aan
  - beredeneer
  - bereken
  - vul in
  - geef aan
  - leg uit
  - beschrijf
  - voeg toe
  - vergelijk

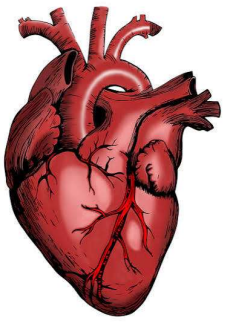

14

HET ANTWOORD FORMULEREN

In het antwoord moeten de puntwoorden worden uitgelegd en onderling worden verbonden door middel van verbanden en koppelingen, zodat de doe-woorden worden uitgevoerd.

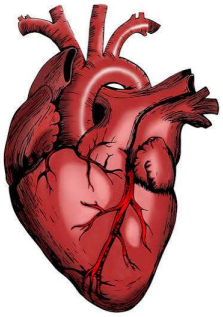

15

BESPREKING IN GROEPJES

- Wat neem je hieruit mee voor je eigen school?
- Heb je nog voorbeelden van andere ‘kleine ingrepen’? En welk effect had dat op de (andere) (vak)docenten en de leerlingen?

16

SUCCESFACTOREN IMPLEMENTATIE

- **Docentniveau**: investeer in kennis van taalgericht vakonderwijs, handelingsbekwaamheid en verantwoordelijkheidsgevoel van vakdocenten

- **Schoolniveau**: leiderschap, faciliteer in tijd voor professionalisering, samenwerking tussen taal- en vakdocenten en een gezamenlijke, gedragen visie

Begin klein en houd vol ☺

17

Terug naar Taalrijke Stad Enschede

LEERVRAAG 2026-2027

Hoe realiseren we gedegen en inclusief taalbeleid in zowel beoogde, uitgevoerde en gerealiseerde vormen?

We zijn tevreden als we aan het einde van het schooljaar:

- Minimaal één inhoudelijke bijdrage per partner hebben mogen ontvangen (in de vorm van o.a. tools, taalbeleidsplannen, wetenschappelijke inzichten, routines).
- Begrijpen hoe deze zich verhouden tot relevante theorieën en onderzoek.
- In onze eigen scholen concrete stappen hebben gezet om te werken aan goed taalontwikkelend onderwijs: in visie en beleid; door de toerusting van docenten; en in de klas.
- Opbrengsten van onze concrete stappen in kaart hebben gebracht.
- Duidelijk kunnen aantonen hoe bovenstaand werk bijdraagt aan het behalen van onze doelen op het gebied van basisvaardigheden.

18

VIER JAAR, TWEE AANPAKKEN

WELKE KIEZEN WE IN HET LICHT VAN ONS LEERVRAAG?

Hoe realiseren we gedegen en inclusief taalbeleid in zowel beoogde, uitgevoerde en gerealiseerde vormen?

Breed & Behendig	Jaar
Focus kiezen, analyseren, ontwerpen, implementeren, evalueren	2026-2027
Focus kiezen, analyseren, ontwerpen, implementeren, evalueren	2027-2028
Focus kiezen, analyseren, ontwerpen, implementeren, evalueren	2028-2029
Focus kiezen, analyseren, ontwerpen, implementeren, evalueren	2029-2030

19

TAALRIJKE STAD ENSCHEDE

BEDANKT!

MARTINE GIJSEL: m.a.r.gijsel@saxion.nl

BAUKJE TOREN: btoren@hetstedelijklyceum.nl

20